

**E.K.N.-KO KULTUR KONTSEILUAK EUSKALTZAINDIARI
ESKATZEN DION EUSKARAREKIKO PLANGINTZAZ**

Donostia, 1978 - VI - 30

J. San Martin

1. Hizkuntzaren idazkerazko normatiba markatzea Euskaltzaindiari dagokio, bere arategiaren lehen artikuluak dakarrenez. Hizkuntzaren eskubideak eta honen ikerketa ditu elkarte honek bete beharrezkoak.
2. Irakasle prestaerarako lanak, ikastetxeetan nola antolatu, Unibertsitate, Magisterio eskola, eta gaine-rako zenbait ikastetxetan. Irakasleak gertatu ez ezik titulua ematea ere bai. Oraingoz, Euskaltzaindiak du euskara irakasle tituluak emateko eskubidea, 573/1976 otsaileko dekretoren arabera, eta hasteko hontaz baliatu beharra dugu. Maisuak gertatzeko plangintza on bat martxan jartzen ez badugu, ez dugu eskoletan euskara aurrera eramaterik.

Gai hau Hezkuntza Kontseilaritzari dagokio eta honekin harremanean edo honen agindupean bete beharko da.

Goi mailako irakaskuntzan zenbait ikasketan euskararen irakaskintza azpimarkatu beharko dugu. Adibidez, Magisterio, Filosofia eta Letrak, Kazetari-tza..., holakoetan agertu beharko da euskararen pre-mia larria hizkuntzaren alorrean, aurrera egingo badugu.

3. Euskara hezkuntzan nola sartu eta erabili. Hemen plangintza orokor eta zehatz bat burutu beharra dugu, haurtzaindegitik hasi eta unibertsitate maila-raino. Baina, epe laburrera begira E. G. B. mailan, haur euskaldunei euskararen bidez ikastaroak, gutie-nez 6. urtera arte eta 7 eta 8.a erdara-euskara erabi-liaz, erdara ere ondo ikas dezaten. Haur erdaldunei ordea, alderantziz egin beharko da Euskalerrri

guzian, zortzigarren urterako euskara ikas dezaten. Edo, gutienez ere, euskara asignaturatzat jarriko da haur erdaldunen artean, baina hizkuntzarekin batera honen literatura eta kultur ingurua irakatsiaz.

Gai hau Karlos Santamariari dagokio, Hezkuntza Kontseilaria den aldetik. Baina, plangintza era orokorrez begiratu beharra dugu, sail bakoitzaren gainetik gainegiturazko koordinaketa baten beharrez.

4. Alfabetatze eta Euskalduntze lanak. Hemen: alde batetik, kanpainak aurrera eramateko propagandaren plangintza; eta, bestetik, Euskal Herriko Udalei laguntza eskeak; diruz eta tokizko laguntzak.

Alfabetatzeak, eskoletan euskaraz irakatsi ez zioten adinekoei irakurtzen eta idazten ikas dezaten. Eta, euskalduntzeak, euskararik ez dakiten adinekoei euskaraz erakusteko. Bi sail hoiek, beren borondatez ikasi nahi dutenei aukerak jartzeko eran antolatu behar dira eta honegatik dute propaganda berezi baten premia. Adinekoak gogoz irabazteko, euskararen premietara mentalizatzeko, beharrezkoa izango zaigu publizitate etheen harremanez eramatea.

5. Euskara irrati eta telebistan. Irratia eta telebista euskaldun sukaldeetan sartua dagoenez, hoietan euskararentzat toki gehiagoren eskubidea eta beharra dugu, euskarazko programak, berri emateak aparte, Euskalduntze kanpainak, bere toki berezi bat behar dute.

Baina, saioen eta berri emateen programaketan tarteka marteka behar luke euskaraz emateak; gure hizkuntzaren presentzia une guztietan ager dadin, honek beronekin mentalizatzea dakarrenez.

6. Euskara egunkari eta aldizkarietan. Irrati eta telebistan bezala, euskarak bere tokia behar du Euskal Herriko egunkari eta aldizkarietan, Deia eta Egin markatzen ari diren bidetik. Horregatik, kazetari eskoletan euskararen irakaskuntzak, euskalduntzeak, beharrezkoak ditugu.

Gai hauek Kultur Kontseilaritzari dagozkio eta oraingoz gure jagon sailetik bideratu beharko ditugu.

7. Zenbait kargutan ere euskara jakitea beharrezkotzat har dezagun, gutienez premia berdinetan edo titulu berdinekin euskaldunak aukera hobea izan dezaten. Funtzionari bezala, herrietako karguetarako euskaraz dakienari punturen bat gehiago jarriaz, eta, inoiz, informazioko gelan, telefono arduradun, idazkari-tzan, liburuzain, artxibuzain, eta abar, euskaldunak hautatzea nola bideratu.

Parte hau ordea, gehien bat, Barne Kontseilari-tzari dagokio, baina hizkuntzaren politika bere era orokorrez begiratzeaz, hau ere kontuan hartu beharrezkoa dugu sail bakoitzari berea eskaintzeko.

8. Euskerazko liburuen plangintzak. Laguntza estudiatu eta nola bideratu, arrazoizko preferentzia batzuk jarriaz.

Diru laguntzak, inpuestoak kentzeaz, argitalpe-nak gehitzeaz, zabalkundezko propagandaz eta abar.

Orain, Autonomiaren aurrean gertatzen dugunak gero-rako ateak zabaltzeko edo geroa bera euskararen alde behar-tzeko, garai egokia dugu. Gai bakoitzak tratamendu berezi bat eskatzen du, eta gaiak haina batzorde egingo ez badira ere, gai batzuk batean eroan ezinezkoak ez direnez, batzor-deak izendatu beharra dugu, eta sail bakoitza bizkor eta ondo eramango baldin bada, batzorde bakoitzak bere arduraduna behar du. Eta denen gaintik plangintza guztiaren koordina-ketaz eta ekintzaz arduratuko den bat, behar bada langintza hontarako liberatua. Honek, Karlos Santamaria eta nerekin harremanak izango lituzke eta geroan ere, plangintza bera eurrera eramateko arduradunetako bat izango litzateke.

Plangintza egitetik martxan jartzera lan luzea burutu behar dugu, politikoak bultzaraztetik ekintzetara eroateko. Ondotik, ekintza berak ere zaintzaile ardura emango digu. Asmoak legeratzen baditugu ere, legeak betetzea ere zaindu beharrezkoa zaigu. Baina, ezer baino lehen, berriz ere errepika-tu beharra dut, politikaren bidegurutze hontan historiak une egokia eskaintzen digula gure hizkuntzari buruzkoan zirt edo zart egiteko eta bizkor ibili beharra dugula egungo auke-ra aprobetxatzeko.

Besterik ez.